

Παράδειγμα Τριήμερου Προγράμματος

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΒΑΘΜΙΑΔΑ ΣΤΗΝ ΟΠΟΙΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Το πρόγραμμα αυτό προσφέρεται για τους/τις μαθητές/μαθήτριες της Δημοτικής Εκπαίδευσης.

Σημείωση 1:

Σε συνεργασία με το προσωπικό του Κέντρου και τους/τις συνοδούς εκπαιδευτικούς, το γενικό πλαίσιο εφαρμογής του προγράμματος, όπως παρουσιάζεται παρακάτω, μπορεί να αναπροσαρμοστεί και να διαφοροποιηθεί ως προς τις δραστηριότητες και τον τρόπο ανάπτυξής του, με βάση τις ανάγκες της κάθε ομάδας.

ΣΤΟΧΟΙ

Πρώτη μέρα:

Οι μαθητές/μαθήτριες αναμένεται να:

- Γνωρίσουν την κοινότητα της Παναγιάς και έννοιες όπως, παραδοσιακή αρχιτεκτονική, βιοκλιματική αρχιτεκτονική, δομικά υλικά, κλπ.
- Διακρίνουν τις διαφορές στην αρχιτεκτονική των σπιτιών, τον τρόπο ζωής των ανθρώπων του παρελθόντος και του παρόντος.
- Συνειδητοποιούν τη σημασία της διατήρησης των παραδοσιακών επαγγελμάτων για τη διαφύλαξη της πολιτιστικής μας κληρονομιάς.
- Καταγράψουν τα παραδοσιακά επαγγέλματα και να αξιολογήσουν τη χρησιμότητά τους στην κοινότητα. Συνειδητοποιήσουν ότι ο τρόπος ζωής των κατοίκων ήταν άμεσα συνδεδεμένος με την αρχιτεκτονική του σπιτιού τους.
- Επιχειρηματολογήσουν για την προσφορά του δάσους στη ζωή των ανθρώπων.
- Διαμορφώσουν θετικές στάσεις για την προστασία και τη διατήρηση των δασών.
- Προβάλουν τα θετικά στοιχεία μιας βιοκλιματικής κατοικίας στην σχολική τους κοινότητα.

Δεύτερη μέρα:

Οι μαθητές/μαθήτριες αναμένεται να:

- Γνωρίσουν την κοινότητα της Παναγιάς και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της.
- Κατανοήσουν τη συμβολή του φυσικού περιβάλλοντος στη διαμόρφωση της πολιτιστικής κληρονομιάς της κοινότητας.
- Γνωρίσουν παραδοσιακά εργαλεία, αγγεία και σκεύη και να συνειδητοποιήσουν τη σημασία τους στην καθημερινή ζωή των ανθρώπων μέσα από την επίσκεψή τους στο λαογραφικό μουσείο της Παναγιάς.
- Συνειδητοποιούν τη σημασία της διατήρησης των παραδοσιακών επαγγελμάτων για τη διαφύλαξη της πολιτιστικής μας κληρονομιάς.
- Καταγράψουν τα παραδοσιακά επαγγέλματα και να αξιολογήσουν τη χρησιμότητά τους στην κοινότητα.
- Συγκρίνουν τα παραδοσιακά επαγγέλματα με τα σύγχρονα επαγγέλματα.
- Συνειδητοποιήσουν την αξία της πολιτιστικής κληρονομιάς της Παναγιάς και του τόπου μας γενικότερα, καθώς επίσης και την ατομική και συλλογική μας ευθύνη στην προστασία της.
- Εκτιμήσουν και να αναπτύξουν αίσθημα σεβασμού προς την πολιτιστική μας παράδοση και τα παραδοσιακά επαγγέλματα.

- Εισηγηθούν τρόπους για ανάδειξη και διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς της Παναγιάς και της Κύπρου γενικότερα.

Τρίτη μέρα:

Οι μαθητές/μαθήτριες αναμένεται να:

- Γνωρίσουν έννοιες όπως οικοσύστημα, δασικό οικοσύστημα, βιοτικοί και αβιοτικοί παράγοντες.
- Κατανοήσουν την έννοια του δάσους ως φυσικού οικοσυστήματος που περιλαμβάνει βιοτικούς και αβιοτικούς παράγοντες.
- Γνωρίσουν διάφορα είδη χλωρίδας και πανίδας του δάσους Πάφου.
- Συνειδητοποιήσουν τις σχέσεις και τις αλληλεπιδράσεις εντός του δασικού οικοσυστήματος ως προς την ανάδειξη της ισορροπίας του.
- Αναγνωρίσουν, διαχωρίσουν και καταγράψουν τα τρία επίπεδα βλάστησης (δέντρα-θάμνοι-πόες).
- Διερευνήσουν τους κινδύνους που απειλούν το δάσος και κατά συνέπεια τη βιοποικιλότητα.
- Αναπτύξουν τεχνικές καταγραφής, παρατήρησης της χλωρίδας μιας περιοχής.
- Ευαισθητοποιηθούν ως προς την ανάγκη διατήρησης και προστασίας του δασικού οικοσυστήματος.
- Επιχειρηματολογήσουν για την προσφορά του δάσους στη ζωή των ανθρώπων.
- Διαμορφώσουν θετικές στάσεις για την προστασία και τη διατήρηση των δασών.
- Προτείνουν μέτρα για την προστασία και διατήρηση του δασικού οικοσυστήματος.

ΓΕΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

ΠΡΩΤΗ ΗΜΕΡΑ

09:00-09:30:

Αφιξη στο Κέντρο-τακτοποίηση στους κοιτώνες

9:30-10:00:

Ενημέρωση για το πρόγραμμα που πρόκειται να παρακολουθήσουν, όπως επίσης καθορισμός των υποχρεώσεων και των καθηκόντων που οι μαθητές/μαθήτριες έχουν να επιτελέσουν κατά τη συμμετοχή τους στο πρόγραμμα.

10:00-10:30:

Διάλειμμα και ξενάγηση στους χώρους του Κέντρου.

10:30-11:00:

Γνωριμία με την κοινότητα μέσω παρουσίασης- βασικές πληροφορίες, και παρουσίαση βιοκλιματικής αρχιτεκτονικής. Προετοιμασία των μαθητών/μαθητριών για την επίσκεψη στην κοινότητα της Παναγιάς.

11:00-12:15:

Μετάβαση στο πεδίο.

A) Οι μαθητές/μαθήτριες ξεκινούν την περιδιάβασή τους στα δρομάκια της κοινότητας, ώστε να εντοπίσουν στοιχεία που αναδεικνύουν την αρχιτεκτονική δομή της, τον τρόπο ζωής των

κατοίκων, τον πολιτισμό και την παράδοση, καθώς επίσης και στοιχεία βιοκλιματικής αρχιτεκτονικής. Ακολούθως, καταλήγουν στην οικία του Μακαρίου.

Β) Πραγματοποιείται ξενάγηση στο πατρικό σπίτι του Μακαρίου από την υπεύθυνη λειτουργό. Οι μαθητές/μαθήτριες χωρισμένοι σε ομάδες καταγράφουν στο φύλλο εργασίας τις συνήθειες των ανθρώπων εκείνης της εποχής, τις ασχολίες τους, τα εργαλεία που χρησιμοποιούσαν και στοιχεία για την αρχιτεκτονική του σπιτιού.

12:15-12:30:

Διάλειμμα.

12:30-13:30:

Γ) Σύγκριση αρχιτεκτονικής και τρόπου ζωής των ανθρώπων στο παρελθόν και στο παρόν. Οι μαθητές/μαθήτριες συγκρίνουν την παραδοσιακή με τη σύγχρονη αρχιτεκτονική, καταγράφουν τις διαφορές τους και εξάγουν συμπεράσματα για τη βιοκλιματική αρχιτεκτονική θέτοντας κάποια κριτήρια. Εντοπίζουν τα στοιχεία εκείνα που προσφέρουν τη μέγιστη απόδοση με το ελάχιστο κόστος στο περιβάλλον, έτσι ώστε να δημιουργηθούν κτίρια που να στοχεύουν στην υπεύθυνη κατανάλωση των φυσικών πόρων (π.χ. ενέργεια).

Δ) Οι μαθητές/μαθήτριες γίνονται αρχιτέκτονες και σχεδιάζουν ένα παραδοσιακό σπίτι, μέσω του δικού τους αρχιτεκτονικού σχεδίου. Προσθέτουν τα χαρακτηριστικά ενός βιοκλιματικού σπιτιού, έτσι ώστε να αναβιώσουν την αρχιτεκτονική του τότε. Η κάθε ομάδα προσπαθεί να αποτυπώσει στο ειδικό χαρτί αρχιτεκτόνων, την κάτοψη του σπιτιού χωρίς κλίμακα.

13:30-16:00:

Γεύμα-Ξεκούραση.

16:00-19:00:

Α) Κατασκευάζουν μακέτα κατοικίας με φυσικά υλικά.

Β) Συνεντεύξεις από κατοίκους της κοινότητας για πληροφορίες σχετικές με την κοινότητα και την αρχιτεκτονική της.

Γ) Σύγκριση των βιοκλιματικών στοιχείων των σπιτιών της κοινότητας.

Δ) Έρευνα στους διαδικτυο για παγκόσμια αρχιτεκτονικά μνημεία δημιουργώντας αφίσα με τα απαραίτητα στοιχεία.

19:00-20:00:

Δείπνο.

20:00-21:00:

Ελεύθερη ώρα ή καλλιτεχνικό πρόγραμμα.

21:00:

Νυχτερινή κατάκλιση.

ΔΕΥΤΕΡΗ ΗΜΕΡΑ

7:00-7:30:

Εγερτήριο-Καθαριότητα

7:30-9:00:

Πρόγευμα-ενημέρωση για το πρόγραμμα της μέρας.

09:00-9:30:

Μέσα από παρουσίαση, γίνεται «ξενάγηση» των μαθητών/μαθητριών στην κοινότητα της Παναγιάς (αρχιτεκτονική, πώς δημιουργήθηκε το χωριό Παναγιά, ήθη, έθιμα, μύθοι). Εισάγεται και επεξηγείται ο όρος πολιτιστική κληρονομιά, τι είναι και ποιο ρόλο επιτελούν τα λαογραφικά μουσεία. Παρουσιάζονται κάποια παραδοσιακά επαγγέλματα και γίνεται σύγκριση και συσχέτισή τους με τα σύγχρονα. Τέλος, γίνεται προετοιμασία των μαθητών/μαθητριών για την επίσκεψη και την εργασία τους στο Λαογραφικό Μουσείο.

09:30-11:15:

A) Μέσα από τα παραδοσιακά δρομάκια της κοινότητας οι μαθητές/μαθήτριες κατευθύνονται στο Λαογραφικό Μουσείο. Στο Λαογραφικό Μουσείο πραγματοποιείται ξενάγηση και μελέτη του χώρου. Οι μαθητές/μαθήτριες, χωρισμένοι σε ομάδες, μέσα από σχετικά φύλλα εργασίας, αναμένεται να αντλήσουν πληροφορίες από το χώρο και τα εκθέματά του, σχετικά με τα παραδοσιακά επαγγέλματα, τον τρόπο ζωής των κατοίκων και την επίδραση και συμβολή του φυσικού περιβάλλοντος στη διαμόρφωση της πολιτιστικής κληρονομιάς της κοινότητας.

B) Έπειτα, οι μαθητές/μαθήτριες παίζουν διάφορα εκπαιδευτικά παιχνίδια στο χώρο του μουσείου σχετικά με τα παραδοσιακά επαγγέλματα.

11:15-11:30:

Διάλειμμα.

11:30-13:30:

Γ) Οι μαθητές/μαθήτριες επισκέπτονται έναν τεχνίτη/παραγωγό ή μια τεχνίτρια/παραγωγό και τους παίρνουν συνέντευξη, ώστε να γνωρίσουν από κοντά μια παραδοσιακή τέχνη/προϊόν. Ακολούθως εμπλέκονται ενεργά στην παραγωγή του συγκεκριμένου τοπικού προϊόντος (π.χ. πλούμισμα κολοκύθας, παρασκευή σουσούκου, παλουζέ, απόσταξη ζιβανιάς).

Δ) Στη συνέχεια, οι μαθητές/μαθήτριες κατασκευάζουν είδη πρώτης ανάγκης από πηλό, όπως αγγεία, σκεύη και εργαλεία που χρησιμοποιήσαν οι γιαγιάδες και οι παππούδες τους.

13:30-16:00:

Γεύμα – ανάπαυση.

16:00 - 19:00:

A) Ξενάγηση στην κοινότητα και καταγραφή σημείων ενδιαφέροντος (π.χ. αξιοθέατα, υπηρεσίες, δραστηριότητες)

B) Δημιουργία τρίπτυχου για την ανάδειξη της κοινότητας ως έναν τουριστικό, αειφόρο προορισμό.

Γ) Δημιουργία ετικετών για διάφορα παραδοσιακά προϊόντα της περιοχής.

19:00-20:00:

Δείπνο.

20:00-21:00:

Ελεύθερη ώρα ή καλλιτεχνικό πρόγραμμα.

21:00:

Κατάκλιση

ΤΡΙΤΗ ΗΜΕΡΑ

7:00 - 7:30:

Εγερτήριο-καθαριότητα.

7:30 - 9:00:

Πρόγευμα, ενημέρωση για το πρόγραμμα της ημέρας.

9:00 – 09:30:

Οι μαθητές/μαθήτριες εισάγονται στην έννοια των οικοσυστημάτων και ειδικότερα στην έννοια του δασικού οικοσυστήματος, ώστε να προετοιμαστούν για την επιτόπια μελέτη. Μέσα από παιχνίδια αντιλαμβάνονται την έννοια του οικοσυστήματος, των βιοτικών και αβιοτικών παραγόντων, τις διαφορές του δασικού από τα άλλα οικοσυστήματα και επιχειρηματολογούν για την προσφορά του δάσους στη ζωή μας.

9:30-11:00: Μετάβαση στο πεδίο.

Α) Οι μαθητές/μαθήτριες χωρισμένοι σε ομάδες πρέπει να βρουν και να μαζέψουν τους θησαυρούς του δάσους, για να μπορέσουν να αντιληφθούν από τι αποτελείται ένα δασικό οικοσύστημα, δίνοντας έμφαση στα βιοτικά και αβιοτικά στοιχεία και την αλληλεπίδραση μεταξύ τους.

Β) Οι μαθητές/μαθήτριες χωρίζονται σε ομάδες και επιλέγουν μία περιοχή του δάσους από την οποία θέλουν να ξεκινήσουν την εργασία τους. Η κάθε ομάδα οριοθετεί την περιοχή και καταγράφουν τα δέντρα, τους θάμνους και τις πόες που μπορούν να εντοπίσουν, αλλά και την αλληλεπίδραση μεταξύ τους.

Γ) Έπειτα, οι ομάδες επιλέγουν μια περιοχή του δάσους στην οποία καταγράφουν τη φυτοκάλυψη της περιοχής. Με την ολοκλήρωση της καταγραφής σε συνδυασμό με τους φυσικούς παράγοντες (υγρασία, θερμοκρασία του εδάφους, κλπ.) συζητούν τη σχέση που υπάρχει ανάμεσα στους βιοτικούς και αβιοτικούς παράγοντες.

11:00-11:15:

Διάλειμμα.

11:15-13:00:

Δ) Οι μαθητές/μαθήτριες στις ομάδες τους επιλέγουν διάφορους φυτικούς οργανισμούς που εντόπισαν στο πεδίο. Με τη βοήθεια σχετικού εξοπλισμού, οι ομάδες προσπαθούν να εντοπίσουν ασπόνδυλους οργανισμούς τόσο πάνω στο φυτό όσο και μέσα στο χώμα γύρω από αυτό.

Ε) Επιλογή ενός φυτού και καταγραφή των μορφολογικών και οικολογικών χαρακτηριστικών (ύψος, σχήμα φύλλων και είδος καρπού) και με ποια είδη συμβιώνει (ίχνη, ιστός, δαγκωμένα φύλλα, κλπ.).

13:00: Ανακεφαλαίωση και επιστροφή στο σχολείο τους.